

Ministru prezidentei Laimdotai Straujumai
Pārresoru koordinācijas centram
Satiksmes ministrijai
VSIA Autotransporta direkcijai
Finanšu ministrijai
Latvijas komercbanku asociācijai
Latvijas Pasažieru pārvadātāju asociācijai

Rīgā, 2015.gada 16.decembrī

Invalīdu lietu nacionālās padomes viedoklis par jauno braukšanas maksas atvieglojumu un norēķinu kārtību sabiedriskajā transportā

Invalīdu lietu nacionālās padomes (turpmāk – ILNP) 2015.gada 16.decembra sēdes darba kārtībā bija jautājums par jauno norēķinu kārtību sabiedriskajā transportā, kas paredz, ka personas ar I un II invaliditātes grupu (kā arī bāreņi, bez vecāku gādības palikušie bērni, politiski represētās personas un nacionālās pretošanās kustības dalībnieki) norēķinu iestādēs saņem bezmaksas bankas kartes, lai varētu izmantot braukšanas maksas atvieglojumus sabiedriskajā transportā. Informāciju par jauno norēķinu sistēmu sniedza VSIA Autotransporta direkcija.

Lai gan pārejas periodā līdz 2017.gada 1.janvārim atvieglojumus sabiedriskajā transportā varēs izmantot arī līdzšinējā kārtībā, uzrādot apliecību, tomēr personas ar invaliditāti kā viena no sabiedrības visneaizsargātākajām grupām atzīst, ka par to interesēm izmaiņu ieviešanas kārtībā tiek aizmirsts un trūkst detalizētas informācijas par jauno norēķinu kārtību.

ILNP neapšaubā jaunās sistēmas ieviešanas nepieciešamību, tomēr tās ieskatā būtisks priekšnosacījums ir sabiedrības atbalsts un gatavība jauno kārtību izmantot. ILNP uzskata par nepieciešamu līdz 2017.gadam:

1. **Īstenot sabiedrības informēšanas kampaņu;**
2. **Izveidot atbalsta dienestu** (t.sk. informācijas tālruni), pie kura var vērsties neskaidrību gadījumā.

Sabiedrības informēšanas kampaņai un atbalsta dienestam jāsniedz atbildes uz šādiem jautājumiem:

- Kas uzraudzīs un kontrolēs komercbanku atbilstību minēto Ministru kabineta noteikumu prasībām, lai personas ar invaliditāti gūtu pārlicību, ka šīs bankas izsniegtās norēķinu kartes derēs braucieniem visā valsts teritorijā?

- Vai ar vienu un to pašu karti varēs pārvietoties dažādu pārvadātāju transportlīdzekļos (gan autobusus, gan vilcienos), t.sk. pilsētas un reģionālās nozīmes maršruta transportlīdzeklī, ņemot vērā, ka pārvadājumus nodrošina dažādi uzņēmumi un katrs no tiem ir tiesīgs izvēlēties atšķirīgu banku, ar kuru slēgt savstarpēju līgumu.
- Kā personas ar invaliditāti, kas dzīvo lauku novados, kuros nav pieejami banku pakalpojumi, varēs saņemt norēķinu kartes?
- Kāda būs kartes tehniskā lietošana? Vai tā būs pietiekami vienkārša un ērta, lai to varētu lietot ikviens persona ar invaliditāti, neatkarīgi no tās funkcionālo ierobežojumu veida (t.sk. redzes, dzirdes, kustību, garīga rakstura traucējumi). Piemēram, vai būs nepieciešams “pin kods” (tādā gadījumā personu ar redzes invaliditāti iespējas lietot šādu karti būs ierobežotas).
- Vai tiks nodrošināts, ka personām ar invaliditāti bankas kontā nav jārezervē naudas līdzekļi?
- Vai karšu izsniegšanas procesā tiks nodrošināta personu ar invaliditāti sensitīvo datu drošība?
- Vai personas, kurām jau ir atvērts bankas konts kādā no Latvijā reģistrētām komercbankām, būs tiesīgas sabiedriskajā transportā izmantot to pašu bankas karti?
- Vai netiks piemērota komisijas maksa atkārtotai kartes saņemšanai (piemēram, nozaudēšanas, nozagšanas gadījumā)?
- Vai karti pēc pieteikšanās izgatavos uzreiz, vai būs jādodas atkārtoti uz banku, lai to saņemtu? Uz kādu termiņu kartes tiks izsniegtas? Vai kartei tiks piemērota apkalpošanas maksa?
- Kā rīkoties situācijā, ja norēķinu līdzeklis, vai kartes lasīšanas iekārta nedarbojas?
- Kāda būs atvieglojumu saņemšanas kārtība pavadoniem, proti, personām, kas brauciena laikā pavada bērnu ar invaliditāti vai pieaugušu personu ar I invaliditātes grupu?
- Kāda būs norēķinu līdzekļa saņemšanas kārtība personām ar garīga rakstura traucējumiem?

Pēc Veselības un darbaspēju ekspertīzes sniegtajiem datiem Latvijā uz 2015.gada 1.novembri bija reģistrētas 172 406 personas ar invaliditāti (t.sk. 23 139 personas ar I invaliditātes grupu un 79 506 personas ar II invaliditātes grupu). Tādējādi jaunā kārtība skars ievērojamu personu ar invaliditāti skaitu.

Labklājības ministrija Ministru kabineta 2015.gada 31.marta noteikumu Nr.153 “Noteikumi par pasažieru kategorijām, kuras ir tiesīgas izmantot braukšanas maksas atvieglojumus maršrutu tīkla maršrutos” tapšanas gaitā jau norādījusi, ka izmaiņas norēķinu kārtībā ir akceptējamās tikai tādā gadījumā, ja apgrūtinājumi, kas rodas personām, ir samērīgi. Tāpat nevalstisko organizāciju pārstāvji ir sekojuši informācijai par jauno kārtību jau kopš Ministru kabineta noteikumu sagatavošanas brīža.

Latvija ir ratificējusi ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām, kuras 9.panta pirmā daļa nosaka, ka, lai personas ar invaliditāti varētu dzīvot

neatkarīgi un pilnvērtīgi piedalīties visās dzīves jomās, dalībvalstis veic atbilstošus pasākumus, lai vienlīdzīgi ar citiem nodrošinātu personām ar invaliditāti pieeju fiziskajai videi un transportam.

ILNP saskaņā ar MK 29.06.2004. noteikumiem Nr.561 „Invalīdu lietu nacionālās padomes nolikums” ir konsultatīva institūcija personu ar invaliditāti integrācijas politikas izstrādē un īstenošanā, kas piedalās un koordinē arī minētās konvencijas ieviešanas procesu. ILNP priekšsēdētājs ir labklājības ministrs, tās sastāvā ir izglītības un zinātnes ministrs, ekonomikas ministrs, veselības ministrs, vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs, sociālie partneri un lielāko personas ar invaliditāti pārstāvošo nevalstisko organizāciju pārstāvji.

Personas ar invaliditāti sagaida, ka jauno noteikumu spēkā stāšanās nebūs saistīta ar papildus apgrūtinājumiem un ierobežojumiem to pakalpojumu saņemšanā, kurus valsts ir apņēmusies nodrošināt, daļu no funkcijām deleģējot privātajam sektoram – t.i., norēķinu iestādēm un autotransporta uzņēmumiem, un tiks nodrošināta personu ar invaliditāti interešu aizsardzība un korektas, saprotamas un pieejamas informācijas sniegšana par jaunās norēķinu sistēmas ieviešanu un nepieciešamajām darbībām norēķinu kartes iegūšanai.

ILNP sēdē piedalījās:

Labklājības ministrs (padomes priekšsēdētājs) Uldis Augulis

Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāve Dzintra Mergupe-Kutraite

Ekonomikas ministrijas pārstāvis Ludis Neiders

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārstāvis Ojārs Briedis

Latvijas Pašvaldību savienības pārstāvis Olga Kokāne

Latvijas Paralimpiskās komitejas prezidenta Daiga Dadzīte

Latvijas Brīvo arodbiedrību pārstāvis Mārtiņš Pužulis

Latvijas neredzīgo biedrības centra valdes

priekšsēdētāja Svetlana Sproģe

Latvijas nedzirdīgo savienības prezidents Edgars Vorslovs

Latvijas Republikas Tiesībsarga pārstāve Anete Ilves

Sabiedrības Integrācijas fonda pārstāve Alda Sebre

Invalīdu un viņu draugu apvienības “Apeirons” prezidents Ivars Balodis

Resursu centra cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem “Zelda” pārstāve Annija Mazapša